

BESLISSING

van de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten inzake het bezwaar van

advocaat te [REDACTED]
(hierna: "belanghebbende")

gericht tegen het door de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: "algemene raad") genomen besluit van 24 augustus 2021, inhoudende de afwijzing van de vrijstelling voor het volgen van het onderwijs en het afleggen van de toets voor het vak jaarrekening lezen.

Procesverloop

1. Bij e-mail van 2 juli 2021 heeft belanghebbende de algemene raad verzocht om vrijstelling voor het volgen van het onderwijs en het afleggen van de toets voor het vak jaarrekening lezen.
2. Bij e-mails van 23 juli 2021 en 22 augustus 2021 heeft belanghebbende zijn aanvraag van 2 juli 2021 aangevuld.
3. Bij beschikking van 24 augustus 2021 (hierna: "bestreden besluit") heeft de algemene raad belanghebbende het vrijstellingsverzoek onderwijs en toets voor het vak jaarrekening lezen afgewezen.
4. Bij brief van 4 oktober 2021, verzonden per e-mail van gelijke datum, heeft belanghebbende bezwaar gemaakt tegen het bestreden besluit.
5. Bij brief van 6 oktober 2021, verzonden per e-mail van gelijke datum, heeft de algemene raad de ontvangst van het bezwaarschrift van 4 oktober 2021 aan belanghebbende bevestigd.
6. Met de gespreksnotitie van het telefoongesprek van 7 oktober 2021, bevestigd per e-mail van 13 oktober 2021, heeft belanghebbende aan de algemene raad verklaard dat hij akkoord is met de gegeven toelichting op zijn bezwaarschrift van 4 oktober 2021. Belanghebbende ziet daarmee af van het houden van een hoorzitting op grond van artikel 7:2, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.
7. Bij brief van 4 november 2021, verzonden per e-mail van gelijke datum, heeft de algemene raad de beslistermijn van het bezwaar verdaagd tot uiterlijk 28 december 2021.
8. Bij brief van 28 december 2021, verzonden per e-mail van gelijke datum, heeft de algemene raad ingevolge artikel 7:10, vierde lid, onderdeel b, van de Awb de beslistermijn van het bezwaar verdaagd tot uiterlijk 14 januari 2022.

Beslissing 201593

Toetsingskader

9. Ingevolge artikel 3.17, eerste lid, van de Verordening op de advocatuur (hierna: "Voda")¹ neemt de stagiaire deel aan het onderwijs in alle onderdelen van de beroepsopleiding advocaten en bereidt zich op de in het opleidingsreglement voorgeschreven wijze voor.
10. Ingevolge artikel 3.18, eerste lid, van de Voda kan de algemene raad op schriftelijk verzoek van de stagiaire geheel of gedeeltelijk vrijstelling verlenen van de verplichting tot het deelnemen aan het onderwijs, bedoeld in artikel 3.17, eerste en tweede lid. Deze vrijstelling houdt geen vrijstelling in van de verplichting in alle onderdelen van het examen een toets af te leggen.
11. Ingevolge artikel 3.18, tweede lid, van de Voda wordt vrijstelling verleend indien de stagiaire genoegzaam aantoon op grond van opleiding en praktijkervaring op elk van de rechtsgebieden waarvoor vrijstelling wordt verzocht een gelijkwaardige theoretische en praktische bekwaamheid te hebben verworven.
12. Ingevolge artikel 3.19, tweede lid, van de Voda legt een stagiaire in alle onderdelen van het examen een toets af.
13. Ingevolge artikel 3.20, eerste lid, van de Voda kan de algemene raad op schriftelijk verzoek van de stagiaire gehele of gedeeltelijke vrijstelling verlenen van de in artikel 3.19, tweede lid, bedoelde verplichting om in alle onderdelen van het examen een toets af te leggen.
14. Ingevolge artikel 7, eerste en tweede lid, van de Beleidsregel onderwijs en toetsen BA (hierna: "Beleidsregel") is het volgende bepaald.
De algemene raad verleent de vrijstelling deelname onderwijs in ieder geval indien:
  - a. de stagiaire verzoekt om vrijstelling deelname onderwijs voor een volledig cognitief vak; en
  - b. de stagiaire beschikt over de aan de beroepsopleiding advocaten gelijkwaardige theoretische en praktische bekwaamheid, bedoeld in artikel 3.18, tweede lid, van de Voda, inhoudende dat:
    - aan de toetstermen, neergelegd in de vakbeschrijving van het vak waarvoor een vrijstelling wordt gevraagd, is voldaan;
    - de bekwaamheid niet langer dan drie jaren vóór de beëdiging is verworven; en
    - de bekwaamheid is opgedaan vanuit een partijdige invalshoek.
 De algemene raad verleent de vrijstelling toets uitsluitend indien:
  - a. de stagiaire verzoekt om vrijstelling toets voor een cognitief vak;
  - b. het de eerste toetsgelegenheid is voor het desbetreffende vak;
  - c. de stagiaire voldoet aan de voorwaarden voor vrijstelling deelname onderwijs en
  - d. de stagiaire beschikt over recente diepgaande relevante theoretische bekwaamheid, blijkende uit:

¹ Gelet op het Overgangsrecht beroepsopleiding advocaten 2020 in artikel 9.2a, eerste lid, van de Voda blijft op een stagiaire die uiterlijk in september 2020 de beroepsopleiding advocaten aanvangt en met ingang van 1 oktober 2020 zonder onderbreking op het tableau staat ingeschreven, en op zijn patroon, het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2.28, 3.8 en 3.9 en afdeling 3.2, zoals deze artikelen luiden op 30 september 2020, van toepassing totdat hij aan de daaruit voortvloeiende verplichtingen heeft voldaan.

Beslissing 201593

- behaald diploma of certificaat van een toets waarvan het niveau vergelijkbaar is met dat van de betreffende toets in de beroepsopleiding advocaten, behaald niet langer dan drie jaren voor de eerste toetsgelegenheid; of
- fundamenteel onderzoek, gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften of vakbladen, gepubliceerd niet langer dan drie jaren voor de beëdiging.

Het bestreden besluit

15. In het bestreden besluit heeft de algemene raad beoordeeld dat belanghebbende niet voldoet aan drie toetstermen die zijn neergelegd in de vakbeschrijving van het vak jaarrekeninglezen. Ten eerste is niet voldaan aan toetsterm 27 – het benoemen van de bronnen van de fiscale jaarrekening aangezien belanghebbende met commerciële jaarrekeningen heeft gewerkt. Ten tweede geeft belanghebbende ten aanzien van de toetstermen van cluster 14 – Organisaties van openbaar belang (hierna: “OOB’s”) – aan dat hij bekend is met de term en de functie hiervan, maar niet goed is ingevoerd in de wet- en regelgeving (Wft en Wta) van dit onderwerp. Bij toetsterm 30 uit dit cluster is echter van belang dat belanghebbende de specifieke regelgeving omtrent OOB’s kent. Ten derde geeft belanghebbende ten aanzien van de toetsterm van cluster 16 –waarderingsmodellen – aan dat hij vanuit zijn studie bedrijfseconomie aan de Erasmus Universiteit bekend is met verschillende waarderingsmodellen, echter dateert die kennis uit 2010, derhalve langer dan drie jaren vóór zijn beëdiging, zijnde 24 juli 2020. Geconcludeerd wordt tot het afwijzen van het verzoek om vrijstelling van de verplichting tot het volgen van het onderwijs en het afleggen van de toets voor het vak jaarrekeninglezen.

Het bezwaarschrift van belanghebbende

16. Belanghebbende stelt zich op het standpunt dat hij ondanks het niet voldoen aan drie toetstermen toch over voldoende kennis beschikt en de afwijzing buiten proportie vindt.
17. Belanghebbende heeft de afgelopen tien jaren als deskundige op het gebied van jaarrekeningen zijn kantoorgenoten bijgestaan in diverse procedures.
18. Op de eerste lesdag voor het vak jaarrekeninglezen heeft belanghebbende gesproken met de docent en oud-collega, de heer [REDACTED], met wie hij samen heeft gewerkt bij het Radboudumc. De heer [REDACTED] informeerde bij belanghebbende of hij vrijstelling voor het volgen van onderwijs en het afleggen van de toets van het vak had aangevraagd.
19. Het vak jaarrekeninglezen zal volgens belanghebbende net als andere vakken in de vernieuwde beroepsopleiding advocaten (hierna: “BA”) uit het curriculum verdwijnen. Het verzoek van belanghebbende is dan ook om de vrijstelling van onderwijs en toets voor het vak toe te kennen, omdat volgens hem geen precedent wordt geschapen.
20. Belanghebbende verzoekt de algemene raad het bezwaar ontvankelijk en gegrond te verklaren en het bestreden besluit te herzien.

Behandeling van het bezwaar

21. Bij de behandeling van het bezwaar zal eerst in worden gegaan op a) de vrijstelling deelname onderwijs in de zin van artikel 7, eerste lid, van de Beleidsregel, b) de vrijstelling toets in de zin van artikel 7, tweede lid, van de Beleidsregel, c) de verklaring van de docent

Beslissing 201593

voor het vak jaarrekeninglezen en d) het vak jaarrekeninglezen in de vernieuwde BA. De behandeling van het bezwaar zal worden afgesloten met een conclusie en de beslissing.

Vrijstelling deelname onderwijs ingevolge artikel 7, eerste lid, van de Beleidsregel

22. Gelet op het feit dat belanghebbende voor het vak jaarrekeninglezen het onderwijs heeft gevolgd en op 6 november 2021 de toets heeft gemaakt, waarvan de uitslag in februari 2022 bekend zal worden gemaakt, heeft belanghebbende voor wat betreft de vrijstelling deelname onderwijs ingevolge artikel 7, eerste lid, van de Beleidsregel geen procesbelang.
23. Vanwege het ontbreken van procesbelang in bezwaar wordt het bezwaar voor wat betreft de vrijstelling deelname onderwijs niet-ontvankelijk verklaard. Om procesbelang te kunnen aannemen moet de bezwaarmaker volgens vaste rechtspraak een concreet belang bij het voeren van de bezwaarprocedure. De bezwaarmaker moet met het bezwaar daadwerkelijk zijn doel kunnen bereiken en dit doel moet voor de belanghebbende feitelijke betekenis hebben. Een louter formeel of principieel belang is onvoldoende.²
24. Daar komt bij dat de algemene raad ingevolge artikel 6, eerste lid, onderdeel d, van de Beleidsregel de vrijstelling deelname onderwijs in ieder geval weigert indien de stagiaire reeds het gehele onderwijs heeft gevolgd.

Vrijstelling toets ingevolge artikel 7, tweede lid, van de Beleidsregel

25. Ingevolge artikel 7, tweede lid, onderdeel a, van de Beleidsregel dient belanghebbende het verzoek om vrijstelling toets voor een cognitief vak te doen. Uit de beoordeling in het bestreden besluit is gebleken dat belanghebbende om vrijstelling deelname onderwijs verzoekt voor een cognitief vak³ ingevolge artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de Beleidsregel. Hiermee is eveneens voldaan aan artikel 7, tweede lid, onderdeel a, van de Beleidsregel. De voorwaarde die in dit artikel wordt gesteld is in wezen gelijk aan artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de Beleidsregel.
26. Ingevolge artikel 7, tweede lid, onderdeel b, van de Beleidsregel verleent de algemene raad vrijstelling toets indien het de eerste toetsgelegenheid is voor het vak. Ingevolge artikel 6, tweede lid, onderdeel c, van de Beleidsregel in samenhang met de toelichting op artikel 7 van de Beleidsregel wordt van de verplichting om de toets af te leggen geen vrijstelling verleend, indien de stagiaire eerder aan de toets heeft deelgenomen, in casu is dit geweest op 6 november 2021.
27. Nu belanghebbende gelet op de verdaging van de beslistermijn per brief van 4 november 2021 genoodzaakt was tot het afleggen van de toets voor het vak jaarrekeninglezen op 6 november 2021 wordt hieronder verder ingegaan op de inhoudelijke beoordeling van het vrijstellingsverzoek voor de toets ingevolge artikel 7, tweede lid, onderdeel c, van de Beleidsregel.

² Zie hiertoe r.o. 4.1. van de uitspraak van rechtbank Zeeland-West-Brabant van 6 juli 2020 met vindplaats ECLI:NL:RBZWB:2020:3010 in samenhang met de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 11 juli 2006 met vindplaats ECLI:NL:CRVB:2006:AY4584.

³ Zie hiertoe het overzicht van de cognitieve vakken in de BA zoals vindbaar op de website www.beroepsopleidingadvocaten.nl.

Beslissing 201593

28. Ingevolge artikel 7, tweede lid, onderdeel c, van de Beleidsregel verleent de algemene raad vrijstelling toets indien de stagiaire voldoet aan het bepaalde in artikel 7, eerste lid, onderdeel b, van de Beleidsregel.
29. Uit de beoordeling in het bestreden besluit is gebleken dat belanghebbende niet voldoet aan drie van de 33 toetstermen voor het vak zodat niet voldaan wordt aan artikel 7, eerste lid, onderdeel b, eerste gedachtestreep, van de Beleidsregel.
30. Belanghebbende stelt dat hij de afgelopen tien jaar als deskundige heeft opgetreden op het gebied van jaarrekeningen. Anders dan belanghebbende meent, is niet het aantal jaren ervaring op het gebied van jaarrekeninglezers van doorslaggevend betekenis om vrijstelling deelname onderwijs in de zin van artikel 7, eerste lid, van de Beleidsregel te krijgen. Van belang is allereerst dat voldaan is aan alle toetstermen zoals neergelegd in de vakbeschrijving van het vak jaarrekeninglezers ingevolge artikel 7, eerste lid, onderdeel b, eerste gedachtestreep, van de Beleidsregel. Nu belanghebbende het oneens is met de afwijzing van het vrijstellingsverzoek en de voorwaarde dat aan alle toetstermen dient te zijn voldaan buiten proportie vindt, wordt hieronder ingegaan op de door de belanghebbende overgelegde bewijsstukken en gegeven toelichtingen.
31. Uit het overgelegde bachelorsdiploma bedrijfseconomie blijkt belanghebbende meer dan drie jaren voor de beëindiging (24 juli 2010) dit diploma heeft behaald aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Ingevolge artikel 7, eerste lid, onderdeel b, tweede gedachtestreep, van de Beleidsregel heeft belanghebbende daarom de theoretische bekwaamheid langer dan drie jaren vóór de beëindiging verworven. Daarmee is niet voldaan aan deze voorwaarde.
32. Daar komt bij dat niet uit de toelichting van belanghebbende bij e-mail van 23 juli 2021 is op te maken dat de bekwaamheid is opgedaan vanuit een partijdige invalshoek. Belanghebbende stelt namelijk dat bij het Waarborgfonds Sport en het Radboudumc zelfstandig zijn werkzaamheden heeft verricht. Een staving van de bekwaamheid van belanghebbende vanuit een partijdige invalshoek, door bijvoorbeeld het overleggen van werkgeversverklaring en verklaringen van collega's waarmee belanghebbende heeft samengewerkt, ontbreken echter zodat niet is vast te stellen in hoeverre belanghebbende de belangen van cliënten vanuit een partijdige invalshoek heeft vertegenwoordigd. Ingevolge artikel 7, eerste lid, onderdeel b, derde gedachtestreep, van de Beleidsregel heeft belanghebbende niet aangetoond dat hij de bekwaamheid heeft opgedaan vanuit een partijdige invalshoek. Daarmee is niet voldaan aan deze voorwaarde.
33. De algemene raad verleent belanghebbende daarom geen vrijstelling voor het afleggen van de toets voor dit vak. Dit betekent dat het bezwaar voor wat betreft de vrijstelling toets ongegrond wordt verklaard.
34. Aan de toetsing van de voorwaarde ingevolge artikel 7, tweede lid, onderdeel d, van de Beleidsregel wordt niet toegekomen. Indien wel aan de toetsing van het voornoemde artikel wordt toegekomen, dan dient het navolgende in acht te worden genomen. Uit de in de primaire- maar ook in de bezwaarfase overgelegde stukken is niet gebleken dat belanghebbende heeft gegeven van recente diepgaande relevante theoretische bekwaamheid door het overleggen van een diploma van een postacademische opleiding zoals een Grotius-opleiding of de postacademische leergang PALA. Belanghebbende heeft

Beslissing 201593

verder ook geen recente publicaties van wetenschappelijke artikelen overgelegd waaruit blijkt dat fundamenteel onderzoek heeft plaatsgevonden op een bepaald en voor de BA relevant rechtsgebied.

Verklaring van de docent voor het vak jaarrekeninglessen

35. Op basis van de mondelinge toelichting van belanghebbende op het bezwaar van 7 oktober 2021 is de gespreksnotitie op dezelfde dag voorgelegd aan de docent voor het vak jaarrekeninglessen, de heer [REDACTED]. Op basis van diens toelichting is op 9 oktober 2021 gebleken dat de heer Franssen en belanghebbende inderdaad hebben samengewerkt bij het Radboudumc. De toelichting van de heer [REDACTED] heeft de algemene raad echter er niet van overtuigd dat belanghebbende vrijstelling toets kan worden verleend voor het vak jaarrekeninglessen. De heer [REDACTED] licht in zijn verklaring alleen toe dat belanghebbende in zijn functie als business controller bij Radboudumc ruime ervaring heeft in het opstellen en beoordelen van financiële overzichten (balansen, winst- en verliesrekening, business cases, etc.). De voornoemde algemene toelichting beslaat volgens de algemene raad echter niet alle toetstermen voor het vak jaarrekeninglessen. Aan deze verklaring wordt waarde gehecht, maar niet zodanig dat op basis hiervan vrijstelling toets voor het vak jaarrekeninglessen kan worden verleend.

Vak jaarrekeninglessen in de vernieuwde BA

36. Na navraag op 28 oktober 2021 bij de coördinator van de BA, mevrouw mr. M. Godijn, is gebleken dat het vak jaarrekeninglessen wel degelijk wordt gedoceerd in de vernieuwde BA, echter wordt voor dit vak geen toets meer afgenomen. Er zal integratief worden getoetst.
37. Ter toelichting, een deel van de vakken uit de vernieuwde BA zal op reguliere wijze worden getoetst dat wil zeggen door het afleggen van een toets bestaande uit een deel gesloten en een deel open vragen. Een ander deel van de vakken zal integratief worden getoetst. De advocaat-stagiair wordt dan door twee door de examencommissie aangewezen beoordeelaars individueel beoordeeld op de vraag in hoeverre hij in staat is de geleerde vaardigheden en juridisch inhoudelijke kennis toe te passen en in hoeverre zijn ethisch besef is ontwikkeld. Dat gebeurt in twee afzonderlijke praktijksimulaties: de integratieve dagen.
38. Het standpunt dat belanghebbende inneemt, te weten dat geen precedent wordt geschapen door het toewijzen van de vrijstelling van onderwijs en toets voor het vak jaarrekeninglessen, kan de algemene raad niet volgen. Op belanghebbende en ook andere deelnemers uit cohort 15 van de oude BA zijn de voorwaarden uit artikel 7, eerste en tweede lid, van de Beleidsregel van toepassing. Hierop kan ten aanzien van belanghebbende geen uitzondering voor worden gemaakt nu de Beleidsregel hierin niet voorziet.
39. Dit betekent dat belanghebbende onder de oude BA het onderwijs voor het vak jaarrekeninglessen moet volgen en ook de toets hiervoor moet afleggen. Het thans geldende toetsingskader ingevolge artikel 7, eerste en tweede lid, van de Beleidsregel, dient te worden toegepast om te beoordelen of een stagiaire in aanmerking komt voor een vrijstelling onderwijs en toets voor een vak. De algemene raad volgt belanghebbende verder niet in zijn standpunt dat andere vakken naast het vak jaarrekeninglessen in de vernieuwde BA uit het curriculum van de BA zullen verdwijnen. Belanghebbende heeft namelijk niet nader onderbouwd om welke vakken dit dan gaat.

Beslissing 201593**Conclusie**

Belanghebbende heeft op 2 juli 2021 verzocht om vrijstelling voor deelname aan het onderwijs en het afleggen van de toets van het vak jaarrekening lezen. Bij het bestreden besluit is het verzoek van belanghebbende afgewezen.

Belanghebbende heeft voor het vak jaarrekening lezen het onderwijs gevolgd en op 6 november 2021 de toets gemaakt, waarvan de uitslag in februari 2022 bekend zal worden gemaakt. Belanghebbende heeft voor wat betreft de vrijstelling deelname onderwijs ingevolge artikel 7, eerste lid, van de Beleidsregel geen procesbelang. Volgens vaste rechtspraak van de Centrale Raad van Beroep moet de bezwaarmaker met het bezwaar daadwerkelijk zijn doel kunnen bereiken en dit doel moet voor de belanghebbende feitelijke betekenis hebben. Een louter formeel of principieel belang is onvoldoende

In het kader van de beoordeling van de vrijstelling toets ingevolge artikel 7, tweede lid, van de Beleidsregel, voldoet belanghebbende niet aan drie van de 33 toetstermen uit de vakbeschrijving van dit vak. Het gegeven dat belanghebbende in 2010 een bachelorsdiploma bedrijfseconomie aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam heeft behaald, biedt hem geen soelaas aangezien het diploma langer dan drie jaar vóór de beëindiging (24 juli 2010) is verworven. Er is eveneens niet voldaan aan de voorwaarde dat de bekwaamheid is opgedaan vanuit een partijdige invalshoek nu een concrete onderbouwing door werkgeversverklaringen dan wel verklaringen van collega's van de werkzaamheden die belanghebbende bij het Waarborgfonds Sport en het Radboudumc heeft verricht, ontbreken.

In de vernieuwde BA wordt het vak jaarrekening lezen niet middels een toets afgesloten, er zal integratief worden getoetst. Bovendien valt belanghebbende onder de oude BA en dient zich aan die regels te houden. Dit betekent concreet voor belanghebbende dat hij onder de oude BA het onderwijs moet volgen en de toets voor het vak jaarrekening lezen moet afleggen. Een uitzondering op de voorwaarden zoals neergelegd in artikel 7, eerste en tweede lid, van de Beleidsregel kan ten aanzien van belanghebbende niet worden gemaakt nu de Beleidsregel hierin niet voorziet.

Beslissing

Het bezwaar is deels niet-ontvankelijk en deels ongegrond.

De algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten,
namens deze,

mw. mr. R.G. van den Berg
algemeen secretaris

Aldus gedaan te Den Haag op 13 januari 2022

Tegen deze beslissing kunnen belanghebbenden binnen zes weken na bekendmaking van deze beslissing beroep instellen overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 8 van de Algemene wet bestuursrecht.